

Online- och webbnyheter

Nr 2004:5 2004-09-24

Nyhetsbrevet produceras på uppdrag av Svensk förening för informationsspecialister. Syftet är att hålla läsarna à jour med online-/webbranschen vad gäller information för yrkesmässig användning. Det är avgränsat på i princip samma sätt som Electronic Information Report (EIR), EContent (EC), Information Today, NewsBreaks, Information World Review (IWR) och Online. De nämnda tillhör också de viktigaste källorna vad gäller internationella nyheter. Beträffande Sverige hämtas nyheter av relevans från Computer Sweden (CS), DN, Dagens Media, Ny teknik m.fl.

Lars Klasén

InfoData

lars.klasen@infodata.se

Rättelse till förra nyhetsbrevet

I nyhetsbrev 2004:4 uppgav jag fel hemvist för DOAJ (Directory of Open Access). Rätt är att DOAJ ingår i Digitala Biblioteket, för vilket Biblioteksdirektionen vid Lunds Universitets Bibliotek ansvarar.

1. Internationellt

1.1 STM mm

Thomson Gale lanserar Science Resource Center. Science Resource Center uppges vara en "one-stop source for science-related research needs", med över 40 referensverk (bl a Gale Encyclopedia of Science, MacMillan Science Library och UXL Encyclopedia of Science), 200 tidningar/tidskrifter, länkar till 550 utvalda webbplatser och 9.000 multimedieproduktioner (bilder, video mm). InfoTrac nyttjas för uppläggningsen. (NewsBreaks 6/7 2004, Gale 10/8 2004)

Många nya databaser vid EBSCOhost. Bland dem finns Computer Science Index (CSI), med 300.000 poster från 500 tidskrifter, och Internet & Personal Computing Abstracts (IPCA). Dessa två ingår nu, tillsammans med Inspec, Information Science & Technology Abstracts (ISTA) och en kompletterande tjänst för åtkomst till fulltext, i EBSCO Technical Package. Därtill har ytterligare två databaser från H.W. Wilson tillkommit, nämligen Current Biography Illustrated och Book Review Digest, vilket innebär att EBSCOhost nu har 16 databaser från Wilson. PAIS International är också ny vid EBSCOhost. Den produceras av OCLC Public Affairs Information Service och innehåller referenser till 530.000 artiklar, böcker, rapporter etc. (NewsBreaks 12/7, 2/8 2004, NewsLink Sept 2004, InfoToday Sept 2004)

H.W. Wilson har lanserat nya fulltextdatabasen Science Full Text Select. Databasen samlar artiklar i fulltext/PDF från 320 tidskrifter mm hämtade från Wilsons alla vetenskapliga databaser: Applied Science & Technology Full Text, Biological & Agricultural Index Plus och General Science Full Text samt en del material från Reader's Guide och Wilson OmniFile. Alla artiklar är försedda med sammanfattningar. Science Full Text Select finns exklusivt tillgänglig via WilsonWeb. H.W. Wilson har också gjort sin nya databas Index to Legal Periodicals Retrospective 1918-1981 tillgänglig på WilsonWeb. (NewsBreaks 7/9 2004, H.W. Wilson 26/8, 30/8 2004)

Ovid lanserar International Science Database (ISD) på SilverPlatter (online). ISD är multi-disciplinär (bl a medicin, biologi, kemi, farmaci, humaniora och socialvetenskap) och indexerar ca 8.000 "viktiga" publikationer från USA och övriga världen (med fokus på Europa). Den består f n av 9 miljoner referenser fr o m 1990 och 10.000 nya poster tillkommer varje vecka. Databasens målgrupp tycks vara bibliotek och då syfta till att vara ett "prisvänligt" alternativ till specialinriktade internationella databaser. (ManagingInformation.com 21/9 2004)

Ännu fler CSA-databaser nu online vid STN. Det rör sig om 7 st: ANTE (som täcker information från UK- och USA-publikationer inom ny teknik, t ex IT, bioteknik och medicinteknik, men också ingenjörsområdet i allmänhet), CIVILENG, MECHENG, ENVIROENG, WATER, AQUALINE och BIOENG. Totalt finns nu 26 databaser från CSA nu vid STN - och snart tillkommer ännu en, inom området information och bibliotek. (EContent Xtra 27/7 2004, FIZ Karlsruhe 16/7 2004, STNews 3/2004, InfoToday Sept 2004)

Drug Data Report (PROUSDDR) ny läkemedelsdatabas vid STN. Den produceras av Prous Science och innehåller kontinuerligt uppdaterad information bland annat 160.000 biologiskt aktiva föreningar. Informationen hämtas från 1.500 tidskrifter, 300 konferenser, 11 länders patent och 1.200 företag. En annan ny läkemedelsdatabas vid STN är Pharmaceutical Substances, producerad av Thieme. (STNews 3/2004, Online Sept/Oct 2004)

OLDMEDLINE 1951-1965 nu vid Dialog. Dialogs version av Medline har nu utvidgats med 1.5 miljoner referenser 1951-1965. OLDMEDLINE finns också vid DataStar. (Chronolog Sept/Oct 2004)

OmniMedicalSearch.com en ny metasökmotor för medicin. Den baseras på sökningar i drygt 30 sökmotorer, nyhetskällor, databaser och webbplatser inom medicin (PubMed, NLM, Healthopedia, HealthFinder.gov, Cancer.gov, WebMD.com, Physician's weekly ...) och är gratis. (EIR 26/7 2004)

CA tillförs ytterligare äldre material. Inom ramen för projektet Scientific Century gör nu CAS ytterligare 7.000 poster tillgängliga. Det rör sig om 1.500 poster inkl abstracts från Journal of the ACS, 5.200 poster inkl abstracts från Journal of Physical Chemistry m fl och drygt 400 viktiga dokument från andra publikationer 1900-1912. Sedan Scientific Century startades år 2001 har det tillfört 3.5 miljoner dokument från första halvan av 1900-talet till databaserna CA och CPlus, vilka nu består av totalt 23 miljoner poster. De är tillgängliga via STN. (CAS 23/8 2004, EContent Xtra 31/8 2004, NewsLink Sept 2004)

InfoChem lanserar SPRESIweb 2.0. Denna webbaserade plattform för "structure and reaction research" ger tillgång till 4.5 miljoner kemiska föreningar och 3.5 reaktioner från 540.000 referenser (inkl 151.000 patent). Även 20 miljoner uppgifter om kemiska, fysikaliska och biologiska egenskaper hämtade från literaturen är sökbara i SPRESIweb. (www.infochem.de) (Online Sept/Oct 2004)

Thomson Dialog startar ny databas: MetalBase. Den innehåller vid starten över 300.000 artiklar, rapporter, patent, konferenspapers etc inom metallurgi mm med inriktning på främst metallindustrin fr o m 1966 och består av poster från INSPEC och Weldasearch. (EIR 9/8 2004, EContent Xtra 16/7 2004, NewsBreaks 19/7 2004, Chronolog July/Aug 2004)

ProQuest kompletterar Literature Online med MLA International Bibliography - som också läggs upp vid CSA, men dras bort från Ovid. MLA (Modern Language Association) International Bibliography är en årlig bibliografi som täcker böcker och artiklar inom språk, literaturvetenskap, lingvistik, folkminnen, mm. Den kommer fr o m 2005 att finnas som en tilläggsmodul till ProQuests Literature Online, en databas som kombinerar literära verk med kommentarer och recensioner till dessa. Förutom ProQuest kommer även CSA snart att tillhandahålla databasen, som sedan tidigare finns vid tjänster som drivs av OCLC, Thomson Gale (InfoTrac) och EBSCO. Däremot kommer den att dras bort från Ovid. (EContent Xtra 29/6 2004, NewsBreaks 23/8 2004, MLA)

Philosopher's Index nu tillgänglig via CSA. Databasen innehåller referenser inkl abstracts till 550 tidskrifter och innehåller material fr o m 1940. (CSA 3/9 2004)

Databasen PsycCRITIQUES ersätter tryckta Contemporary Psychology: APA Review of Books, vars sista utgåva kommer i december. Databasen tillhandahålls av producenten APA, American Psychological Association, som en abonnemangsbaserad tjänst. (NewsBreaks 6/7 2004)

DOEs OSTI utvidgas med halv miljon sammanfattningar av forskningsprojekt. USAs Department of Energys Office for Scientific and Technical Informations (OSTI) databaser innehåller uppgifter om statligt stödda projekt (från DOE och fem andra organ). De utvidgas nu med en halv miljon sammanfattningar av projekt från ytterligare organ, bl a Department of Agriculture och Environmental Protection Agency (EPA) m fl. Samtal pågår nu med ledningen för Science.gov om att inkludera tillgång till OTSIs databaser i Science.gov. (www.osti.gov/fedrnd) (NewsBreaks 13/9 2004)

1.2 Affärs-, nyhets- och företagsinformation mm

Scoop en ny tjänst för affärs- och nyhetsinformation. Bakom står NetContent, känd för sin teknik bakom Intellisearch. Scoop baseras huvudsakligen på information från ProQuest (2.500 tidningar, bransch- och vetenskapliga tidskrifter), 12.500 nyhetswebbplatser (indexeras av NewsNow) och Thomson Gale (information om 465.000 företag runt om i världen).

Med sitt abonnemangspris om 230 kr per månad siktar Scoop främst på sådana som inte anser sig behöva abonnemang på de mer avancerade onlinetjänsterna. Information Todays Paula Hane liksom analytikerfirman Outsell tror dock att Scoop får svårt att hävda sig mot såväl gratis information på webben som de allt fler tjänster som satsar på samma kategori användare, t ex HighBeam. NewsNow finns f ö i en gratisversion (www.newsnow.co.uk) utan avancerade sökmöjligheter. NewsContents Intellisearch (www.intellisearchnow.com) bevakar 2.500 tryckta och över 10.000 webbaserade källor. NetContent är f ö leverantör av information till nya Find.com, sökmotorn för affärsinformation som startades av FIND/SVP m fl i juni.

(NewsBreaks 30/8 2004, NewsLink Sept 2004, EIR 20/9 2004, LK)

HighBeam förser LookSmarts tjänst FindArticles med över 1 miljon artiklar. Dessa artiklar kan sökas gratis men kostar att ta fram i fulltext - i vilket fall man länkas till HighBeam för att bli "medlem" där. Ett sätt för HighBeam att marknadsföra sig alltså! FindArticles innehåller totalt 5.5 miljoner artiklar från 900 publikationer. LookSmarts webbsökmotor innehåller 1.2 miljoner sidor. (EContent Xtra 3/9 2004, LookSmart, EIR 20/9 2004, NewsBreaks 7/9 2004, ResearchBuzz 2/9 2004, LK)

Dialog NewsRoom utvidgas till 10.000 källor. Det sker i september och innebär en kraftig utvidgning från de tidigare 8.000 källorna. Nyligen infördes också NewsRoom Alert, en bevakningsfunktion med uppdateringsfrekvensen 30 minuter. (Chronolog July/Aug, Sept/Oct 2004)

Hoover's Online lanserar betaltjänsten Pro Premium med information från D&B. Visserligen har Hoover's alltid nyttjat information från D&B, men i och med att man numera ingår i D&B har man fått tillgång till ytterligare data. Den tillhandahålls i den abonnemangsbaserade tjänsten Pro Premium, vilken består av den befintliga betaltjänsten Pro Plus samt "verktygen" Family Tree Viewer och Build Company List, vilka ger möjlighet att spåra och sammanställa uppgifter om ägarförhållanden. (EIR 9/8 2004, EContent 23/7 2004, InfoToday Sept 2004)

MarketResearchs rapporter nu i Factiva. Att söka och bläddra i sammanfattningar och innehållsförteckningar ingår i abonnemanget. Funna rapporter kan köpas i sin helhet eller i delar. (EIR 2/8 2004, EContent Xtra 27/7 2004)

Material från UPI i Thomson Gales och EBSCOs databaser. Det rör sig om UPIs material på engelska (bl a UPI Perspectives, nyhetsanalyser och UPI NewsTrack) och spanska (bl a UPI LatAm News Service och UPI Chile News Service). (EContent Xtra 2/7 13/8, Online Sept/Oct 2004)

ProQuest utvidgar ABI/INFORM med information från EIU ViewsWire och med författarbeskrivningar. Informationen från EIU avser ett urval med affärs-, nyhets-, ekonomisk och politisk information samt fakta om 201 länder. Författarbeskrivningarna, ca 40.000, täcker verksamma vid universitetsvärlden, och licensieras av ContentScans Scholar Universe. Även 3.000 institutioner är beskrivna. (ProQuest 11/8, 10/9 2004, NewsBreaks 9/8 2004, IWR 2/9 2004, Econtent Xtra 7/9 2004, NewsBreaks 13/9 2004)

ProQuest lanserar European Sources Online (ESO); lägger ner KnowEurope. ESO, som alltså ersätter KnowEurope, är inriktad mot information om sådant som påverkar EU i synnerhet och Europa i allmänhet. Här finns allt från artiklar i fulltext i European Voice, Financial Times och The Economist till EU-guider och referenser i viktiga monografier och tidskrifter. (ProQuest 22/9 2004)

Interfax lanserar Russian Company News. Databasen, som uppges vara Rysslands största företagsdatabas, ger information om drygt 300 företag vad gäller finansiell ställning, företagsledning, historik mm. (Online July/Aug 2004)

New Cronos gratis den 1 oktober. New Chronos är Eurostats enorma EU-statistikdatabas för både gamla och nya medlemsländer. (SCB, Nytt från statistikvärlden 2004:3)

CELEX är nu gratis. Hittills avgiftsbelagda CELEX, Europakommissionens databas för EUs lagstiftning mm, är gratis fr o m 1 juli via (europa.eu.int/celex/htm/celex_en.htm)

1.3 Referensverk, e-tidskrifter, fulltext, digitaliseringar, övrigt

Gale Virtual Reference Library ger tillgång till xrefers referensverk - och vice versa De två tjänsterna har inlett ett samarbete som innebär att GVRL tillhandahåller xrefers hundratals referensverk (med 1.8 miljoner artiklar) - och xrefer GVRLs, f.n. 155 referensverk (i slutet av året 300). Bland "konkurrerande" tjänster med referensverk finns Oxford Reference Online, med drygt 100 källor, och netLibrary Reference Center, med över 400 titlar. (NewsLink July 2004, PrioInfo E-böcker 6/9 2004)

HighBeam Reference Research är en ny tjänst för sökning i referensverk. Vid starten ingår 25 verk, bland dem Columbia Encyclopedia och Websters NewWorld Dictionary; totalt 300.000 dokument/artiklar. Mycket är gratis. (EIR 26/7 2004, EContent Xtra 16/7 2004, NewsBreaks 19/7 2004)

USPTO öppnar tjänst på webben för att följa amerikanska patentärenden U.S. Patent and Trademark Offices nya system Public PAIR (patent application and information retrieval) tillhandahåller en allmänt tillgänglig "portal" för att söka i och ladda ner omkring 500.000 (icke-hemliga) patentansökningar. Man räknar med att 300.000 nya tillkommer årligen. (EIR 30/8 2004)

CSA länkar nu till över 10.000 tidskrifter i fulltext vid 30 tjänster. Bland nya länkpartners är Blackwell Synergy, Wiley InterScience och Oxford University Press. (EIR 16/8 2004)

HighWire ska tillhandahålla samtliga OUPs (Oxford University Press) tidskrifter. Det ska ske fr o m januari 2005 och rör sig om 180 tidskrifter. Merparten finns upplagda vid HighWire sedan tidigare. OUP är världens största universitetsförlag. HighWire tillhandahåller världens största samling av gratis tillgängliga vetenskapligt granskade artiklar, totalt 750.000 st. (EContent Xtra 20/8 2004, OUP 18/8 2004, NewsBreaks 23/8 2004)

Emerald annonserar nya tjänsten Emerald Management Xtra. Den ska öppnas i samband med Online Information i London 30/11-2/12 och då tillhandahålla 110 av Emeralds tidskrifter i fulltext

samt sammandrag av och kommentarer till artiklar i ytterligare 300 tidskrifter inom området företagsledning. (www.emeraldinsight.com/emx) (EContent Xtra 9/7 2004, NewsBreaks 6/7 2004, Online Sept/Oct 2004, TftTR 3/8 2004)

Infotrieve har lanserat ArticleFinder eXtreme (AFX). AFX ger bl a möjlighet till samtidig sökning i det egna bibliotekets bestånd och externa databaser. ArticleFinder, nu i den nya versionen 2.0, ger tillgång till 26 miljoner poster (8 miljoner abstracts). Individuellt abonnemang på ArticleFinder kostar 750 kr per år. (EIR 23/8 2004, Infotrieve 11/8, 9/9 2004, EContent Xtra 10/9 2004, NewsBreaks 23/8 2004)

SwetsWise Title Bank har lanserats. Det är en tjänst för samordnad hantering av ett biblioteks samlade bestånd av tidskrifter, såväl tryckta som e-tidskrifter. Konkurrenter är bl a EBSCO med sin tjänst A-to-Z och Serials Solutions (nyligen förvärvat av ProQuest) (IWR 26/8 2004, Swets 19/8 2004)

Ovid ger tillgång till APA PsycBOOKS. Ovid har skrivit avtal med American Psychological Association om att göra drygt 600 titlar (initialt 1950-2002, i PDF) från dess fulltextdatabas APA PsycBOOKS tillgängliga i Ovids onlinetjänst. (EIR 19/7 2004, EContent Xtra 2/7 2004, Online Sept/Oct 2004, InfoToday Sept 2004)

Books@Ovid i ny version helt integrerad med Journals@Ovid och Ovids databaser. Det innebär att användarna av Books@Ovid kan söka i allt detta och därtill komma åt fulltext i de böcker och tidskrifter som deras bibliotek/institution abonnerar på. Därtill kan de nyttja de möjligheter Ovid erbjuder i övrigt, som ask-a-librarian, länkning till fulltext, externa resurser på webben mm. (EContent Xtra 10/9 2004)

Även Blackwell låter nederländska nationalbiblioteket arkivera sina e-tidskrifter. 1994 beslutade Koninklijke Bibliotheek, det nederländska nationalbiblioteket, att arkivera de inhemska förlagens e-produktion. Detta följdes år 2002 upp med ett avtal med Elsevier Science om samma sak. Därefter kom Kluwer Academic Publishing (nu del av Springer Science & Business). Nu är det alltså dags för Blackwell Publishing med dess f n 380.000 artiklar i 740 e-tidskrifter. (ACTeN 5/7 2004, IWR July/Aug 2004)

British Library ska arkivera den brittiska webben Det gör man tillsammans med nationalbiblioteken i Wales och Skottland, de nationella arkiven, Wellcome Trust och JISC (ett organ för finansiellt stöd till högre utbildning) inom UK Web Archiving Consortium. Man startar 2005 med att under två år arkivera aktiviteten vid 6.000 webbplatser - efter att man begärt tillstånd från var och en (vilket är nödvändigt eftersom allt insamlat material löpande görs publikt tillgängligt). BL arbetar under tiden på en lagändring som ska göra det möjligt att arkivera webbplatser utan att fråga eftersom "det inte går att be om lov hos var och en av de 4 miljoner webbplatser vi vill arkivera". (www.webarchive.org.uk) (ACTeN 5/7 2004)

17 miljoner kr i stöd för digitalisering av äldre tidskrifter inom medicin för PubMed Central. Det rör sig om ca 1.7 miljoner textsidor som därmed ska bli fritt tillgängliga. Även nutida tidskrifter från vissa förlag, bl a Wolters Kluwer, kommer med - men då med en 12 månaders rullande embargo-period. NLM leder digitaliseringsprojektet, vilket förutom NLM stöds finansiellt av Wellcome Trust och JISC (ett organ för finansiellt stöd till högre utbildning i UK). (NewsBreaks 6/7 2004, IWR July/Aug 2004)

Associated Press (AP) planerar att ta fram verktyg och standarder för sökning och skydd av upphovsrätt. Syftet är dels att öka användningen online av sina medlemmars material, dels att kunna bevaka, mäta och skydda denna användning. (EContent 30/7 2004)

1.4 Vetenskaplig publicering

Brittiska underhusets parlamentariska kommitté för vetenskap och teknik förordar open access.

I våras genomförde U.K. House of Commons Science and Technology Committee en serie hearings om vetenskaplig publicering med deltagare från olika intressenter (allt från förlag och författare till bibliotek och användare). Nu har man publicerat en 118-sidor rapport, där man skriver att den nuvarande modellen för vetenskaplig publicering är otillfredsställande. Man uppmanar regeringen att stöda publicering open access istället för det indirekta stödet till vetenskaplig publicering som ges via traditionella prenumerationer.

Rapporten rekommenderar att universiteten skapar ett nätverk av arkiv vid sina institutioner, där en kopia av alla artiklar som emanerar från offentligt stödd forskning ska förvaras och tillgänglig göras gratis. Kommittén är dock inte helt klar på hur man ska ställa sig till modellen med "author-pays" utan vill testa den först för att se hur den fungerar i praktiken, t ex vad avser påverkan på vetenskapliga sällskap - och vad gäller risken med s k "free riders", dvs kommersiellt utnyttjande av gratisinformation. Ekonomiskt stöd till de som forskare som vill delta i testerna ska ske via en fond som drivs av forskningsråden.

(www.parliament.uk/parliamentary_committees/science_and_technology_committee.cfm) (House of Commons Science and Technology Committee: Scientific Publications: Free for all? HC 399-I 20/7 2004) (BBC News 20/7 2004, Guardian 20/7 2004, The Scientist 20/7 2004, ACTeN 29/7 2004, InfoToday Sept 2004, NewsBreaks 26/7 2004, IWR 2/9 2004, ManagingInformation.com 21/7 2004, m fl)

National Institutes of Health (USA) har beslutat om open access för alla sina projekt. Resultaten från alla projekt som stöds ekonomiskt av NIH ska publiceras open access i fulltext, vilket som berör ca 60.000 dokument per år. Det har beslutats efter en omfattande insamling av synpunkter från förläggare, författare, bibliotekarier, jurister m fl. Beslutet innebär en rejäl push framåt för open access eftersom åtminstone en fjärdedel av all "seriös" forskning i världen inom medicin stöds av NIH i en eller annan form. Allt material ska arkiveras vid PubMed Central, som administreras av National Library of Medicine, NLM, tillhörigt NIH. (NewsBreaks 13/9 2004)

Även Springer öppnar för open access - följer Elsevier i spåren Springer har lanserat en ny affärsmodell för publicering av artiklar i vetenskapliga tidskrifter. Den kallas Springer Open Choice och innebär att författarna/forskarna själva får avgöra hur de vill få sina artiklar publicerade: traditionellt eller enligt open access. Traditionell publicering innebär att författarna inte betalar för publicering i Springers tidskrifter.

Open access enligt Springers modell innebär att författarna (eller deras institutioner) betalar 23.000 kr per artikel, som då förutom att den publiceras som vanligt i en av Springers tidskrifter också görs gratis tillgänglig för att läsas, ladda ner eller skriva ut från SpringerLink. Prenumeranterna/biblioteken kompenseras i motsvarande mån med sänkta prenumerationspriser motsvarande den andel open access-artiklar som ingår i tidskrifterna. En avstämning sker en gång per år. Detta ligger till grund för nästa års prenumerationspris. Springer behandlar båda typerna av publicering på exakt samma sätt vad gäller vetenskaplig bedömning (peer review), upphovsrätt, registrering i CrossRef, underlag för referatpublikationer och databaser, etc.

Springer följer därmed i spåren på konkurrenten Elsevier, som i slutet av maj offentliggjorde att de skulle tillåta sina författare open access genom fri publicering av sina artiklar på nätet, dock enbart i textversion och genom författarnas egen försorg. Å andra sidan begär Elsevier ingen ersättning av författarna. Springer, som årligen publicerar över 100.000 artiklar i 1.150 tidskrifter och därmed är den näst största förläggaren av vetenskapliga tidskrifter efter Elsevier, räknar med att på sikt omkring 10 % av de vetenskapliga artiklarna (generellt sett) kommer att publiceras open access. Idag är andelen ca 1 %. Elsevier, som årligen publicerar ca 200.000 artiklar i 1.800 tidskrifter, bedömer den framtida andelen till mellan 4 och 5 %.

Springer har dock fått kritik för Open Choice. Kritikerna anser att det dels är för dyrt, dels inte rör sig om "riktig" open access eftersom Springer behåller upphovsrätten. Springers Derk Haank menar att upphovsrätten inte är viktig för Springer men att den här hjälper till att skydda författarna mot annan kommersiell publicering och kommersiellt utnyttjande. Haank "skulle bli ytterst förvånad om mer än 5-10 % av Springers artiklar skulle vara publicerade via "author-pays" inom 5 år. Färre än 25 % av Springers författare efterfrågar en sådan möjlighet. 50 % har inte ens hört talas om det." Betr prisets så menar Haank att PLoS pris på 12.000 kr per artikel är ohållbart i längden eftersom det baseras på subventioner.

(Times Online 3/7 2004, ACTeN 5/7 2004, Springer, EIR 9/8 2004, IWR 20/9 2004, InfoToday Sept 2004, Online- och webbnyheter 2/7 2004)

Själv citering har ringa påverkan på en vetenskaplig tidskrifts betydelse (impact factor).

Thomson har undersökt i vilken mån själv citering (dvs citering av en artikel i tidigare nummer av samma tidskrift) påverkar tidskriftens rang (impact factor). Man fann att det knappast påverkar alls - och det gäller oberoende av vetenskaplig disciplin. Det innebär att en tidskrift i princip inte kan "fuska" sig till

en hög rang - något som många hävdat är möjligt. (Thomson 15/7 2004, InfoToday Sept 2004)

1.5 Diverse branschhändelser

Google börsnoterat - stort intresse för aktien. Google introducerades på Nasdaqbörsen i USA den 19 augusti. Utgångspriset per aktie var 85 USD, men redan första börsdagen steg aktiekursen med 18 procent. Andra börsdagen steg den med ytterligare 8 procent och den tredje med 1 procent. Därefter har kursen varierat men var den 20 september uppe i 120 USD, dvs 41 % över utgångskursen. Aktien har hela tiden tillhört de mest omsatta på Nasdaq.

Det har förekommit mycket diskussioner kring Googles val av säljform, dvs det sätt som i USA kallas "holländsk auktion" och som innebär att intresserade placerare får ge ett bud på hur många aktier de vill köpa och till vilket pris. Många menade att detta skulle innebära en övervärderad aktie som omedelbart skulle falla i pris. Google angav ursprungligen som riktlinje ett pris per aktie på mellan 108 och 135 dollar, vilket man så småningom fick sänka till mellan 85 och 95 USD - samtidigt som antalet aktier som skulle säljas minskades från 26,7 till 19,6 miljoner.

Slutpriset blev alltså 85 USD, vilket var det lägsta pris som kunde accepteras. Därmed såldes Google för drygt 12 miljarder kr, vilket är hälften så mycket som prognosen i våras när börsintroduktionen annonserades. Den hittillsvarande kursökningen har glatt inte minst de gissningsvis 1.000 Google-anställda (av totalt ca 3.200), vilka i alla fall just nu kan titulera sig dollarmiljonärer. Men än kan de inte kännas sig säkra. Det beror på att Google under det närmaste halvåret kommer att släppa ytterligare 270 miljoner aktier - vilket innebär stor risk för kurspress.
(LK 19/8-20/9 2004)

Factivas ensamrätt på australiensiska tidningar möter stark kritik från Dialog och LexisNexis.

Den ledande australiensiska förläggaren av dagstidningar och affärstidskrifter Fairfax har tecknat ett avtal med Factiva som ger Factiva exklusiv tillgång till hela dess australiensiska utgivning. Det rör sig om ca 40 publikationer, varav många tillhör Australiens ledande. Exempel är Australian Financial Review, Business Review Weekly, Personal Investor, Sun Herald, Sunday Age och The Sydney Morning Herald.

Avtalet innebär att alla Fairfax publikationer vid Dialog och LexisNexis nu tas bort. Även om dessa onlinetjänster fortfarande har ett par hundra andra publikationer från Australien online och därtill publikationerna även framgent kan sökas via Fairfax egen webbplats är dess representanter upprörda. Dialogchefen Roy Martin fastslår att Dialog i princip är motståndare till exklusiva avtal och han

skräder inte orden: "Exklusiva avtal är dåligt och något vi inte tillämpar. Det är inte i användarnas intresse att ha sådana. De är ett fördärv. Företag som bryr sig om sina kunder är motståndare till exklusivitet."

(Online Sept/Oct 2004, NewsBreaks 9/8 2004)

Två av USAs största e-referenstjänster - OCLCs QuestionPoint och 24/7 - slås samman. OCLC har övertagit ansvaret för konsortiet The Metropolitan Cooperativ Library Systems (MCLS) e-referenstjänst 24/7, som nu håller på att integreras med QuestionPoint, OCLCs e-referenstjänst (som tagits fram tillsammans med Library of Congress). Orsaken är helt enkelt att 24/7s popularitet gjorde den för tung att driva för MCLS, bakom vilken står 32 bibliotek i södra Kalifornien. 24/7 nyttjas av 500 bibliotek. Question Point nyttjas av över 1.000 bibliotek i 20 länder. (NewsBreaks 23/8 2004)

Det brittiska e-universitetet nedlagt - kostade 700 miljoner kr. Det lanserades år 2000 av undervisningsministern David Blunkett. De första kurserna kom igång 2002. De gavs via en e-learningplattform utvecklad av Sun och bolaget UKeU (som drev själva verksamheten) till en kostnad av närmare 300 miljoner kr. Men istället för beräknade 5.600 studenter lyckades man bara attrahera 900, varav i våras bara 145 verkligen använde plattformen. (CS 27/7 2004, Guardian 23/6 2004)

Enterprise Documents & Records Management Europe - ännu en ny "mässa i mässan" på Online Information. Den 28:e upplagan av Online Information äger rum i London 30/11-2/12. Arrangör är VNU Exhibitions Europe. Förra året lanserades "mässan i mässan" Content Management. Nu är det alltså dags för ytterligare en sådan. Bakgrunden är att av förra årets besökare uppgav 40 % "content management" som sitt huvudintresse, 27 % "document management" och 17 % "information". Att döma av antalet hittills anmälda utställare (ca 250) tycks årets Online Information bli ungefär lika stort som förra året. (www.edrm-expo.co.uk, www.online-information.co.uk)

1.6 Onlinemarknaden - allmänt

Factiva tar in på LexisNexis när intresset för betaltjänster ökar. En vändning tycks äntligen vara på gång vad gäller abonnenter till de internationella onlinetjänsterna, i alla fall sådana med affärs- och nyhetsinformation i sitt utbud. Electronic Information Reports (EIR) kvartalsvisa inventering av 12 av de ledande visar för andra kvartalet en sammanlagd ökning på 2.7 % sedan förra året, upp till 6.2 miljoner användare/abonnemang. Detta ska ställas mot det första kvartalets tillbakagång på 1.8 %.

Flest användare har LexisNexis (avser Nexis) med 1.825.000, efter en ökning på 2 %. Men Factiva knappade in på försprånget efter en ökning på 3.4 %, upp till 1.680.000 användare. Sist av de "tre stora" är Dialog, som ökade med 1.6 % till 1.600.000 användare. (Observera att siffrorna är EIRs uppskattningar!). Väsentligt färre användare har fyran, WSJ.com, som ökade med 1.9 % till 684.000, och vars allt långsammare tillväxttakt det senaste året tyder på att dess potential vad gäller användare närmar sig. Bland de övriga 12 finns FT.com, som ökade med hela 33 % till 76.000 betalande användare, och HighBeam (fd Alacritude), som ökade med 5 % till 42.000.

Vad gäller licenser har Hoover's ökat mycket starkt, med 19 % till 11.000. OneSource har minskat med 2.5 % till 780 (en effekt av att företaget köptes av InfoUSA. Man hade räknat med en uppgång ...) och Comtex med 7.7 % till 6000. Alacra har ökat med 3.3 % till 775. Antalet bibliotek som abonnerar på OCLC har ökat med 9 % till 48.500. (EIR 6/9 2004)

Fler abonnenter på finansiella tjänster - utom för Reuters. Marknaden för finansiella tjänster är på väg att återhämta sig efter några svåra år. De flesta tjänster har fler abonnenter än för ett år sedan. Vid halvårsskiftet gällde följande för några av dessa. Thomson Financial/Thomson ONE 224.000 abonnenter, vilket innebär en ökning med 13 %, Bloomberg 200.000 (5.7 %), Standard & Poor's/S&P Market

Scope 109.000 (3.8 %), IDC/FTInteractive Data 95.000 (6.1 %), TheStreet.com 76.000 (21 %), Tele-rate 43.000 (5 %), Edgar Online 29.000 (7.5 %) och FactSet 20.000 (4.7 %).

Men några har backat. Den viktigaste av dessa är Reuters, som backat med hela 9.7 %, ner till 327.000 abonnenter (något som ju också avspeglar sig minskade intäkter; se separat notis). Men backat har även Dow Jones, med 2 % till 291.000, och Track Data, med 16 % till 47.000. Reuters dominans gör att det totala antalet abonnenter trots återhämtningen inte ökat med mer än 1 %, till 1.450.000. (EIR 30/8 2004)

Kostnadsjakten ger resultat: vinsterna ökar för onlinemarknadens aktörer. Den sammanlagda vinsten för de 21 aktörerna i EIRs "lönsamhetsindex" under andra kvartalet var 9.5 miljarder kr, en ökning med 42 % jämfört med 2003. De totala intäkterna var 69 miljarder kr, vilket var en ökning med 7 %. Men frånräknat Yahoo!, som ökade med hela 159 % till 6.2 miljarder kr, var intäktsökningen mer blygsam: 1 %. Några intäktsuppgifter i övrigt: Equifax 2.4 miljarder kr, Mc-Graw Hill 9.2 miljarder kr, ProQuest 840 miljoner kr, D&B 2.6 miljarder kr, Factiva 500 miljoner kr, Dow Jones 3.3 miljarder kr, Thomson 14 miljarder kr, Reuters 19.5 miljarder kr (inkl. även första kvartalet), MarketWatch 150 miljoner kr, TheStreet.com 70 miljoner kr, LookSmart 140 miljoner kr och Edgar Online 24 miljoner kr. (EIR 23/8 2004)

Onlinemarknaden i Europa (utom finans & kredit) var 40 miljarder kr 2003. Det uppger i IRN Research i en rapport. En stor del av tillväxten, 14 % sedan 2002, kan hänföras till den övergång från tryck till online som sker inom sektorerna STM och rättsinformation. Av försäljningen av all STM-information svarade online för över 50 % i mitten av 2004, vilket kan jämföras med 49 % i slutet av 2003. Vad gäller rättsinformation svarar dock tryck och CD-ROM fortfarande för en avsevärt större andel än online. Marknaden för affärsinformation (alla medier) ökar bara långsamt, under 10 % per år, och det finns få tecken på en återhämtning.

Medan tillväxten i UK och Tyskland går trögt så ser det bättre ut i Italien, Skandinavien och Central-europa. Tillväxten i Europa sackar efter såväl USA som Asien. Utsikterna för 2005 är dock generellt sett bättre. IRN menar att integration och kundanpassning av tjänster och information börjar bli en viktig drivkraft vad gäller marknadens utveckling vad gäller såväl STM som affärsinformation. (ACTeN 5/7 2004, IWR July/Aug 2004)

Världsmarknaden för information inom STM var 55 miljarder kr 2003. Det rapporterar EPS Market Monitor. Tillväxten låg på måttliga 4 %. Åtta förlag svarar för två tredjedelar av marknaden. De är Elsevier, Thomson Scientific & Healthcare, Wolters Kluwer Health, John Wiley, Springer, American Chemical Society, Blackwell och Taylor & Francis. Deras intäkter ökade med 12.4 % mätt i USD, eller 5.2 % i deras resp valutor. Marknadsledarna Elsevier och Thomson SHC ökade med 5 % resp. 4 %. Wolters Kluwer Health backade 1 %. Marknaden för information inom sektorn STM är relativt stabil jämfört med andra sektorer. (ACTeN 29/7 2004)

Outsell rapporterar ökad produktivitet som resultat av Internet. Enligt Outsell har den tid som ägnas åt informationssökning och analys hos kunskapsarbetare minskat från 10.4 timmar per vecka år 2000 till för närvarande 7.9 timmar per vecka. Tidsbesparingen innebär enligt Outsell ett bevis för värdet av effektiv informationssökning och -hantering. 49 % av tiden ägnas åt sökning och 51 % åt analys; 58 % åt intern och 42 % åt extern information. (Online Sept/Oct 2004)

USA-studie visar att var fjärde söker information på nätet mer än 15 timmar per vecka. Enligt en användarstudie genomförd av FIND/SVP ägnar 27 % av 262 undersökta affärsmän i USA mer än 15 timmar per vecka åt informationssökning på Internet/online; 28 % 6-10 timmar. 67 % nyttjar finansiell information och 47 % information om konkurrenter. Många klagar på dålig kvalitet (sökresultat, uppdatering, tillförlitlighet etc) hos informationen på nätet, vilket gör att sökningarna tar

längre tid än nödvändigt. Enligt FIND/SVP resulterar detta i ett tidsslöseri för amerikanska företag, motsvarande svindlande 230 miljarder kr. (EIR 29/6 2004, Find.com 17/6 2004)

Andra gången giltigt för mobil information? Den stora "hype" kring mobil åtkomst till information försvann gradvis åren efter sekelskiftet efter att IT-bubblan spruckit. Nästan alla tjänster som då startades lades ner. Men nu har tekniken mognat och priserna gått ner - och en och annan onlinetjänst gör nysatsningar på mobila tjänster. I april startade LexisNexis en sådan, bl a anpassad till den i USA populära handdatortelefonen Blackberry. West återupplivar den mobila satsning på Westlaw (Westlaw Wireless) man gjorde år 2000, också den med sikte på Blackberry. Och i juli började Verizon Wireless erbjuda nyheter från MarketWatch i sin tjänst Mobile Web 2.0 (som sedan tidigare erbjuder sport, väder, underhållning, e-mail mm för 50 kr/månad). YellowPages.com kommer snart i mobil version. Fö finns ju tjänster som startade i samband med "IT-ryan" fortfarande tillgängliga, t ex Ovid@Hand och Hoover's via mobiltelefon. (EIR 19/7, 20/9 2004, NewsLink Aug 2004)

1.7 Onlinemarknaden - aktörer

Thomson fortsätter att öka. Andra kvartalets intäkter var 14 miljarder kr, vilket är 8.9 % mer än 2003. En av orsakerna är de många förvärv som gjordes under första halvåret. Thomson Financial hjälptes t ex av förvärven av CCBN, Starquote och TradeWeb att öka med 11 % under andra kvartalet, upp till drygt 3 miljarder kr. Legal & Regulatory (med bl a West och FindLaw) ökade med 8.5 % till 6.3 miljarder kr, Scientific & Healthcare (med bl a Web of Science, Web of Knowledge och BIOSIS) med 10.5 % till 1.5 miljarder kr och Learning med 7.8 % till 3.2 miljarder kr. För helåret 2004 räknar Thomson med att öka intäkterna med mellan 7 och 9 %. (EIR 16/8 2004)

Thomson PowerSearch ska möjliggöra samtidig sökning i allt Thomsons material. Thomson är på väg att utveckla en teknisk plattform som ska nyttjas för alla Thomsons tjänster och produkter. Det avslöjar Thomson Gales nya chef Gordon T. Macomber i en intervju i Online. ThomsonSearch kommer i en första etapp att nyttjas för Thomson Gales InfoTrac, vilket sker i flera faser från och med november 2004 till och med februari 2005. Den nya plattformen innebär bl a stöd för Z39.50 och en gemensam vokabulär för alla produkter. (Online Sept/Oct 2004)

Dialog Choice utvidgas med ProQuests databaser. Dialog Choice innebär obegränsad tillgång till ett på förhand bestämt urval databaser vid Dialog för ett fast pris. Nu har även ProQuests 12 databaser, bland dem ABI/INFORM, integrerats i Dialog Choice. Därmed kan kunderna nu välja vilka som helst databaser av 106 databaser (102 vid Dialog, 44 vid DataStar; viss överlappning) för önskat antal användare, utgående från en fast prislista. I stort sett alla kombinationer av databaser medantal användare kan erhållas. Även flerårsavtal är möjliga. (Dialog Customer Update 16/9 2004)

Reed Elsevier backade 3.5 % under andra halvåret. Det innebar intäkter om ca 30 miljarder kr. Viktigaste orsak var dåliga växelkurser. Divisionen "Science & Medical" minskade med 2.3 % till 8.6 miljarder kr - men Reed förväntar sig en stark ökning under resten av året pga en trolig ökning av användningen av ScienceDirects tjänster med 50 %. "Legal" minskade med 4.5 % till 8.3 miljarder kr - men dess intäkter kommer nu att öka starkt pga förvärvet av Seisint. "Education" minskade med 7.2 % till 4.5 miljarder kr och "Business" med 1.5 % till nära 9 miljarder kr. (EIR 23/8 2004)

LexisNexis köper Seisint för 6 miljarder kr. Seisint är specialiserat på att tillhandahålla personuppgifter från offentliga och andra register. Efterfrågan på sådan information har ökat starkt sedan tillkomsten av USA Patriotic Act. Seisint ska ingå i LexisNexis Risk Management, vars omsättning nu ökar till 2.3 miljarder kr per år. Marknaden för "riskbedömning" i USA bedöms vara 40 miljarder kr. (EIR 26/7 2004, NewsBreaks 19/7 2004, Online Sept/Oct 2004)

Mergent uppköpt av kinesiska medieföretaget Xinhua Finance. Xinhua Finance avser att nyttja Mergents finansiella information om USA i sina tjänster. Mergent, som har 180 anställda, är ett av

USAs äldsta företag inom informationsbranschen och har sitt ursprung i Moody's. (Charlotte Business Journal 7/6 2004, FreePint 1/7 2004, Online Sept/Oct 2004)

Lycos US har förvärvats av sydkoreanska Daum Communications Corp. Säljare var spanska Terra Networks som fick i storleksordningen 800 miljoner kr för Lycos US. Att notera är att Terra köpte Lycos år 2000 för över 100 miljarder kr! En nätt liten förlust alltså - även om det bör observeras att Terra behåller Lycos Europe och Terra Networks USA (en portal för spanska användare). (EIR 9/8 2004, Econtent Xtra 3/8 2004)

D&B på uppgång fortsätter att sälja ut sin verksamhet i Europa: nu Spanien, Portugal, Frankrike. I vintras sålde D&B sin verksamhet i först Norden och sedan Centraleuropa till Bonnier Affärsinformation. Nu har man gått vidare med strategin. I somras sålde man D&B i Spanien och Portugal till spanska affärsinformationsaktören Informa för 90 miljoner kr och nu i september D&B Frankrike (som 2003 omsatte ca 300 miljoner kr) till Base D'Informations Legales Holding (Paris) för 240 miljoner kr. D&Bs intäkter, som ökade med 9 % under första kvartalet, har fortsatt att öka under andra kvartalet, nämligen med 10 % jämfört med 2003 - vilket innebar intäkter om 2.6 miljarder kr. Den del av verksamheten som ökade mest var "international businesses", som ökade med 23 % till 150 miljoner kr. Hoover's, som D&B förvärvade våren 2003, ökade med 48 % till nästan 100 miljoner kr. (EIR 2/8, 20/9 2004)

Reuters intäkter fortsätter att minska - men lönsamheten ökar. Reuters besparings- och rationaliseringsåtgärder har lett till att vinsten ökar (första halvårets vinst blev 4.5 miljarder kr att jämföra med 300 miljoner kr 2003) men intäkterna fortsätter att minska (första halvårets intäkter var 19.5 miljarder kr, inkl Instinet-gruppens 3.5 miljarder kr, vilket är 13 % mindre än 2003). Man förväntar sig en fortsatt nedgång med 5 % under tredje kvartalet men därefter en svag ökning. Dock fortsätter Reuters sitt besparingsprogram om än i långsammare takt än hittills. Fram till 2006 ska personalstyrkan minskas från nuvarande 14.000 till 13.000. (EIR 9/8 2004, DN 25/8 2004)

MarketWatchs samarbete med Thomson Financial bakom starkt ökade intäkter. Av andra kvartalets intäktsökning för MarketWatch, från 85 miljoner kr 2003 till 150 miljoner kr, svarade licensintäkter från Thomson för uppemot 50 miljoner kr. Licensintäkter i övrigt var 40 miljoner kr. Annonsintäkterna ökade med 48 % till 60 miljoner kr. Abonnemangsintäkterna var bara ett par miljoner kr. (EIR 16/8 2004)

Lyckosam övergång till betaltjänst för Highbeam. Mycket har hänt hos Highbeam sedan i januari då man dels bytte namn (från Alacritude), dels kom igång med en ny webbplats. Av de då registrerade användarna hade i juli 45.000 st övergått till att bli betalande användare. Avgiften är 150 kr per månad eller 750 kr per år. Bara under tiden maj-juli steg antalet registrerade användare från 250.000 till 600.000.

HighBeams eLibrary har utökats med 4 miljoner dokument till 32 miljoner dokument från 2.800 källor. HighBeam Reference Research med sökning i 25 referensverk har startats. Men allt är inte ljus. Text är konkurrensen från nya aktörer med gratis information hård. Ett exempel är Find.com, en sökmotor för affärsinformation som nyligen lanserades av FIND/SVP, Empire Media och TripleHop och som bl a indexerar sidor vid ca 3.000 webbplatser inriktade på affärsinformation. (EIR 19/7 2004, Online- och webbnyheter 2004:4, EContent Xtra 9/7 2004, NewsBreaks 12/7 2004)

Fler bibliotek lämnar Ingenta. Ingentas kärnverksamhet, dvs drift av biblioteks webbplatser, minskar. Antalet sådana webbplatser har nu sjunkit till 107; förra året hade man 161. Ett bakslag för Ingenta var också att SAGE lämnade Ingenta för sina tidskrifter till förmån för HighWire. Ingenta omformar sig nu gradvis till en leverantör av programvaror för bibliotek. (IWR July/Aug 2004)

FIZ Karlsruhe och FIZ Chemie sammanför sina marknadsaktiviteter. (IWR July/Aug 2004)

Microsoft skapar avdelning för media och underhållning. Den kallas Media/Entertainment & Technology Convergence Group och ska svara för och samordna Microsofts strategier vad gäller digital underhållning, användning av datorer i hemmen och media - områden som allt mer smälter samman. Det rör sig om en enorm marknad: i slutet av 2003 nyttjade 82 miljoner hushåll Internet via bredband - år 2006 spås antalet ha ökat till 200 miljoner - och försäljningen av DVD har sedan starten inbringat 500 miljarder kr! (EContent Xtra 20/7 2004, Microsoft 19/7 2004)

1.8 Sökmotorer

Googles indexering av vetenskapligt material "bedrövlig". I våras lanserade Google möjligheten att söka i fulltext i artiklar mm från nio av de förlag som ingår i CrossRef som en pilotverksamhet, kallad CrossRef Search. De nio är American Physical Society, Annual Reviews, Association for Computing Machinery, Blackwell Publishing, Institute of Physics Publishing, International Union of Crystallography, Nature Publishing Group, Oxford University Press och John Wiley & Sons, Inc.

Implementeringen har nu granskats av Péter Jacsó, professor vid Univ. of Hawaii. Han bedömer den som ett hastverk. Sökningar i Google gav genomgående väsentligt färre träffar än sökningar i förlagens egna arkiv. Därtill varierade sökresultaten med tiden. Flera träffar på samma artiklar förekom frekvent. Titelsökning med Googles intitle:-prefix fungerade dåligt eller inte alls (Google har t ex inte ens brytt sig om att nyttja Dublin Core-tagga metadata). Jacsó menar att Googles satsning på vetenskapligt material med en så undermålig implementering nästan kan betraktas som negativ eftersom den förstärker den utbredda men falska tron på att allt kan sökas via webbens sökmotorer. "Det är bara att hoppas på bättring", säger Jacsó.
(Online Sept/Oct 2004)

Lyckad start när Yahoo! indexerade 2 miljoner poster från OCLC (Open WorldCat). Hösten 2003 indexerade Google 2 miljoner poster från OCLCs katalog WorldCat (av totalt 55 miljoner). OCLCs var mycket nöjda med resultatet. För att inte tala om vad som hände när Yahoo! (inom ramen för sitt Content Acquisition Program) anslöt sig till OCLC projekt, kallat Open WorldCat, och var klar med sin indexering den 6 juni. I maj härstammade 775.000 transaktioner till OCLC (och de fyra bokhandlare som också är anslutna) från Google. Men i juni, efter Yahoo!s anslutning, hade siffran ökat till 2 miljoner, varav merparten av de tillkommande transaktionerna ("klickerna") uppskattas härstamma från Yahoo (och från Microsoft MSN, som nyttjar Yahoo!). Intressant är också att 8 % av "klickerna" gick vidare till lokala biblioteks webbplatser och bibliotekskataloger, vilket är i stort sett samma andel som för användningen av OCLCs onlinetjänst FirstSearch.

Men allt är inte guld och gröna skogar. Ett problem är att OCLCs poster "försvinner i mängden" hos Google och Yahoo!. Bokträffarna har nämligen en tendens att hamna långt ner på träfflistorna. I tester med boken The Da Vinci Code kom OCLC-posten flera sidor ner. Därtill sorteras de bibliotek som har boken alfabetiskt i stället för som på t ex Yahoo!s Yellow Pages efter avstånd från användarens belägenhet - vilket gör att många användare tolkar det som att boken inte finns på det lokala biblioteket.

Ett annat problem är felstavningar - i exemplet skriver många användare felaktigt "DaVinci Code" - vilket gör att träffarna hamnar flera tiotals sidor ner på träfflistorna. Slutligen kan här nämnas problemet med att uppdateringarna vid Google och Yahoo! kan ta flera månader - vilket bl a innebär att uppgifterna om de lokala bestånden kan vara fel. Men positiva effekter är bl a att Google och Yahoo! har fått upp ögonen för hur denna typ av material behandlas och att bibliotekens förvärvspolitik i många fall har påverkats.
(NewsBreaks 6/7 2004)

Amazons sökmotor A9.com nu i skarp drift. Sökmotorn A9.com, utvecklad av Amazonägda företaget med samma namn, släpptes i betaversion i våras. När den nu lanserats "på riktigt" tillhandahåller den sökresultat från fem källor: webben (sköts av Google), bilder på webben (också Google), texter från drygt 100.000 böcker, information om filmer (från Internet Movie Database) och referensinformation (uppslagsverk, ordböcker mm, från GuruNet.com). Som tidigare finns också möjligheten att spara sina sökningar, att nyttja bokmärken mm (CS 20/9 2004, NewsBreaks 20/9 2004, Ny teknik 22/9 2004, Online- och webbnyheter 2004:3)

Sökmotorgurur Gary Price hjälper dito Danny Sullivan. Gary blir nämligen nyhetsredaktör för Dannys SearchEngineWatch.com. Men han fortsätter ändå med sin egen ResourceShelf.com. (Search Engine Report 2/8 2004)

1.9 Sökmotorer - utveckling

Det har förekommit stor uppmärksamhet kring nya sökmotorn **Blinkx**. Blinkx, som har lanserats av ett litet företag i London under ledning av f d Autonomy-anställda Suranga Chandratillake, har av vissa medier utpekats som "nästa Google". Orsaken är att den nyttjar en teknik som listar ut vad en användare är ute efter utan att han/hon behöver ange sökord på sedvanligt sätt. Istället kombineras information från webben med sådan som användaren haft framme på skärmen och har lagrat på sin hårddisk.

Det här liknar det som **Microsoft** sägs arbeta på för den sökmotor som, enligt vad Bill Gates nyligen sagt, ska vara klar sommaren 2005. Den ska bli kunna nås via ett sökfält i Internet Explorer och då också söka i innehållet på den egna datorn. Det ryktas att även **Google, Yahoo!** och **Ask Jeeves** arbetar på något liknande. Och i somras lanserade IBM betaversionen av sin söktjänst **IBM DB2 Information Integrator** (tidigare benämnd Xperanto), som "plöjer igenom databaser, program och webben".

Fast de nämnda tycks ändå bara vara "toppen på isberget" bland alla utvecklingsprojekt med "smarta" sökmotorer som pågår. Här bara några få exempel. **Anders Fongen** vid Norges Informationstekniske Høgskole har byggt en sökmotor som baseras på idéer från peer-to-peer-världen. Det rör sig om en distribuerad sökmotor som är självkonfigurerande och kan växa till enorma dimensioner. Maskinerna ska fortlöpande tala till varandra och metadata lagras på mer än ett ställe så att många maskiner kan ge svar på ett sökkommando. Doyal Bryant, Market Central, har just börjat marknadsföra sin **SourceWare Search**. Den använder artificiell intelligens för att i "dynamisk interaktion" med användaren analysera och justera hans/hennes sökfrågor. I och med detta erhålls en "drill-down path that is a semantic network rather than a hierarchy", vilket uppges vara mycket effektivare än t ex Googles teknik och spar massor av hårdvara. Och amerikanska **Kozoro** har fått 23 miljoner kr i riskkapital för att utveckla en "ny teknik som ska utmana Google och Yahoo! genom att medge sökfrågor i naturligt språk". (EIR 26/7 2004, EContent Xtra 20/7 2004, TftTR 3/8 2004, CS 3/5, 20/9 2004, unstruct.org 30/7 2004, EContent July/Aug 2004, ResearchBuzz 12/8 2004, Internetbrus 21/9 2004)

1.10 Övrigt på webben

Microsofts lanserar NewsBot; tar upp konkurrensen med Google News. NewsBot, som ännu är i betaversion, täcker 4.800 engelskspråkiga källor jämfört med Google News 4.500. En finess är länklningar till referensinformation. (newsbot.msn.com) (TftTR 3/8 2004, NewsBreaks 2/8 2004, ResearchBuzz 29/7 2004)

Lycos startar söktjänst för diskussionsforum. Den kallas Lycos Discussion Search och är ännu i betaversion. Möjlighet finns att välja träffar från diskussionforum hos bl a Yahoo Groups, MSN Groups eller webbplatser från .org-domänen. (Internetbrus 30/8 2004)

Webbplatsen www.invisible-web.net synliggör den osynliga webben. Chris Sherman och Gary Price underhåller på denna webbplats en översikt över gratis tillgängliga "seriösa" databaser, indelad i 18 huvudkategorier, var och en indelad i underkategorier. (informationsportalen.dk 6/7 2004, Invisible Web Directory)

NewsIsFree lanserar visualisering i nya webbtjänsten News Maps. Ett exempel på hur man kan visualisera sökresultat ges i nya News Maps (ännu i betaversion), som tagits fram av NewsIsFree och The Hive Group. Visualiseringen innebär att funna artiklar om händelser redovisas i form av kvadrater, vilka visar detaljer om innehållet när musen förs över dem och kan tas fram i sin helhet via musklick. Kvadraternas storlek och färg indikerar hur färsk och populära artiklarna är men även kriterier och visualiseringar kan nyttjas. (ResearchBuzz 5/8 2004, NewsBreaks 6/8 2004)

20.000 nya bloggar startas varje dag. Antalet bloggar stiger allt snabbare. Technorati, som specialiserat sig på att följa bloggutvecklingen, mätte för två år sedan antalet till 100.000 st. Nu i juli passerades 3-miljonersstrecket och snart är antalet över 4 miljoner. Uppemot hälften av Internetanvändarna (i alla fall i USA) uppskattas vara aktiva på någon blogg. (Technorati 19/9 2004)

1.11 Marknaden för söksystem

Fortsatt konsolidering på marknaden för söksystem när FAST köper NextPages produktsvit inom sökning och publicering. FAST Search & Transfer (FAST), den norska leverantören av söksystemet Fast Data Search (FDS), köper merparten av amerikanska NextPages produkter inom söksystem och publicering. Konkret innebär det att FAST övertar produkterna NXT, Folio, LivePublish och GetSmart samt de 500 kunderna till dessa. NextPages dokumenthanteringssystem Chrome berörs inte.

NextPage erhåller 45 miljoner kr i samband med köpet samt under fyra år ett villkorat belopp om maximalt 70 miljoner kr, beroende på hur framgångsrika de förvärvade produkterna blir. NextPage, som startades 1999 i och med att man köpte CD-ROM-söksystemet Folio av Open Market, har ca 100 anställda och 800 kunder. De produkter som berörs omsatte ca 45 miljoner kr under årets 8 första månader. Bland kunderna finns svenska Thomson Fakta och Norstedts Juridik, vilka båda nyttjar NXT för sina resp online rättsinformationstjänster.

FAST startades av en grupp personer vid Trondheims universitet i och med lanseringen av den egenutvecklade webbsökmotorn AllTheWeb 1997. 1999 började man sälja en sk enterprise-version av söksystemet, benämnd FDS. 2003 stärkte man sina positioner inom området genom att avyttra AllTheWeb och "istället" köpa söksystemet AltaVista med dess 200 kunder. FAST, som idag har ca 200 anställda, omsatte ca 210 miljoner kr under årets 6 första månader. Bland FASTs ca 500 kunder finns Reed Elsevier (med bl a Scirus och LexisNexis) och FirstGov.gov ("USAs SverigeDirekt"). Svenska kunder är SAS och InfoData (se mer i avsnitt 2.1).

Affären innebär en konsolidering i toppen av marknaden för avancerade söksystem. FAST bedömdes i somras, redan innan köpet av NextPage, av marknadsanalytikern Gartner som en av de tre ledande i världen inom området. De andra två är Verity och Autonomy. Samtidigt etableras ständigt nya aktörer på marknaden, som därmed även framgent kommer att vara mycket splittrad. Bland relativt framgångsrika nya aktörer finns svenska Apptus (kunder bl a Eniro (Gula sidorna), hitta.se, CDON, Bokus och NE) och Softbool (kunder bl a Bonnier Affärsinformation, Creditsafe och Eniro (Eniros portaler)). (FAST 1/9 2004, NextPage 1/9 2004, Gartner 17/5 2004, LK)

2. SVERIGE

2.1 Branschhändelser, tjänster, aktörer

Ny koncernstruktur och nya chefer på BTJ InfoData. Som tidigare rapporterats i detta nyhetsbrev förvärvade BTJ-gruppen InfoData i mars och utsågs i juni Fredrik Åkerman, tidigare bland annat vd för Dagens Nyheter, till vd och koncernchef för BTJ InfoData AB.

Nu i augusti beslutade styrelsen i BTJ InfoData-koncernen om en ny koncernstruktur. Moderbolaget blir BTJ InfoData AB, med två dotterbolag: BTJ AB och InfoData AB. Sedan tidigare är Per Forsberg vd för InfoData AB. Som ny vd för BTJ AB har Sophie Persson utsetts. Sophie har erfarenhet från bl a informations-, bok-, biblioteks- och IT-branscherna och kommer närmast från strategi- och verksamhetsutvecklingsbyrån BSI & Partners, där hon har varit vd och ägare. I samband med den nya koncernstrukturen genomförs även ett antal förändringar inom BTJ AB.

Det nya BTJ AB består av de hittillsvarande affärsområdena Bibliotekstjänst, Seelig och PrioInfo. I den nya organisationen kommer de olika verksamheterna att arbeta betydligt närmare varandra än tidigare. "Genom att de gemensamma flödena optimeras kan vi göra samordningsvinster, eliminera dubbelarbete och bli snabbare och flexiblare gentemot våra kunder", säger Örjan Håkanson, styrelsens ordförande. (Anm: *Text kan försäljningsansvaret för vissa tjänster komma att byta hemvist. /LK*) (Online- och webbnyheter 2004:3, 2004:4, BBL 2004:6, BTJ 19/8 2004, Sydsvenskan 20/8 2004)

InfoData väljer FAST som ny sökmotor. Efter en noggrann utvärdering har InfoData tecknat avtal med norska sökmotorföretaget Fast Search & Transfer (FAST) om att licensiera FASTs plattform för ett antal tjänster med behov av avancerade sökmöjligheter. (Se mer om FAST i avsnitt 1.1). InfoData nyttjar idag sökmotorn Find-It för flera tjänster och databaser vid onlinetjänsten InfoTorg, bland annat Rättsbanken (ca 40 databaser), SPAR (Statens person- och adressregister), företagsregistret BASUN och tjänsten Aktiebolagsanalys. Find-It är en i flera omgångar moderniserad version av sökprogramvaran IMDOC, ett av världens första system för fritextsökning. (FAST 16/9 2004, LK)

KreditFakta har bytt namn till Soliditet. Namnet Soliditet, med anor från början av 1900-talet, kommer i boet när Bonnier Affärsinformation tidigare i år förvärvade en 10-årig licens för att ta över D&Bs verksamhet i Sverige. VD för Soliditet är Eva Gianko. Namnet D&B behålls för vissa komplexa globala tjänster. En ny tjänst från KreditFakta är kreditbeslut via SMS. (KreditFakta juni 2004, 16/9 2004)

Creditsafe lanserar tjänsten BokslutsFakta och licensierar sökmotor från Softbool. Den nya tjänsten BokslutsFakta kompletterar Creditsafes kreditupplysningstjänster med företags resultat- och balansräkning. Motsvarande tjänst finns bland annat vid Affärsdata ("Företagsfakta") och InfoDatas InfoTorg ("Bokslutsfakta"). Creditsafe ABs intäkter 2003 var 40 miljoner kr. I juli licensierade företaget Softbools sökmotor Boolware för sina tjänster. Såväl Creditsafe som Marketsafe AB (fd Creditsafe MarknadsDiagnos AB; utför bl a företags- och branschanalyser) ägs av CreditSafe Business Information NV med verksamhet i Sverige, Danmark, Norge och UK. (Softbool 22/7 2004, CreditSafe 25/5 2004, årsredovisningar)

Business Check erbjuder även företagsrapporter. Det nya kreditupplysningsföretaget Business Check inom Bonnier Affärsinformation erbjuder inte bara personupplysningar via webben utan även bland annat företagsrapporter och integrerade lösningar för kreditupplysningar. (Detta sagt med anledning av att notisen om företaget i förra Online- och webbnyheter (2004:4) kunde misstolkas. /LK)

Sök i Affärsdata utan att betala. Affärsdata har lanserat ett nytt webbgränssnitt. På startsidan finns en "Google-ruta" för sökning i hela Affärsdata (Nyhetsarkiv, Företagsfakta, Finansinformation). Träff-

listan består av en rad per funnet dokument. Vill man ha mer än så måste man logga in, dvs vara betalande kund. (www.ad.se)

Agent25 tar kunderna till hjälp för att väljer nya källor. Agent25 erbjuder nya kunder att välja bevakning av 2 nya källor utöver de f n 3.000 källor som f n bevakas. Flera källor efter eget val kan läggas till mot en extra avgift. (Agent25 31/8 2004)

Ny vd för Thomson Dialog Sverige-Norge. Ny vd efter Anna Dyhre, som slutat, är Ciaran Morton. (Dialog 21/9 2004)

Thomson Fakta vann åter SFS-upphandlingen Thomson Fakta, en av de största svenska aktörerna inom rättsinformation online, har sedan 1997 haft statens uppdrag att trycka och försälja Svensk författningssamling (SFS). Justitiedepartementet har nu gett förlaget förnyat uppdrag i tre år. SFS utkommer normalt en gång per vecka. Varje år utkommer ca 1.300 nya eller ändrade lagar och förordningar. (Thomson Fakta 14/7 2004, LK)

Det går dåligt för Getupdated; ny vd utsedd. Halvårsrapporten redovisar första halvårets försäljning till 0.4 miljoner kr (förra året 1.8 miljoner kr). Förlusten efter skatt har ökat i motsvarande grad: 1.3 miljoner kr (förra året 0.3 miljoner kr). Nu i augusti utsågs en ny vd och genomfördes en nyemission, vilken gav 0.5 miljoner kr. Getupdated utvecklar och säljer system för omvärldsbevakning. (CS 6/9 2004, Getupdated 31/8 2004)

Allt större förluster för Observer. Omvärldsbevakaren Observer gick med förlust 12.4 miljoner kr andra kvartalet. Samma period förra året var förlusten 1.7 miljoner kr. Orsaken är främst hög kostnadsmedvetenhet hos kunderna vilket leder till prispress. Omsättningen ökade till 401 miljoner kr, från 378 miljoner kr. (Dagens Media 5/8 2004)

Telefonkatalogkriget på nätet: Eniro i blåsväder - lade ut skyddade adresser. "Kriget" mellan Eniro och Teleadress på marknaden för telefonkataloger online som bröt ut efter att Teleadress den 21 juni lanserat sin söklats för telefonnummer hitta.se har fortsatt (även om annonsförsäljningen på hitta.se ännu inte dragit igång). När Eniro och Teleadress i sina ansträngningar att bli så konkurrenskraftiga som möjligt förbättrade sina respektive tjänster Eniro.se och hitta.se med 5.1 miljoner mobiltelefonnummer från operatörer som Telia, Tele2 och Vodafone "råkade" även skyddade adresser (för ca 300.000 personer) följa med. Det ledde till stor uppmärksamhet i media (mest riktat mot Eniro) och klagomål hos Datainspektionen, som dock inte gjorde något eftersom webbplatserna har ansvariga utgivare - och då gäller inte personuppgiftslagen utan tryckfrihetsförordningen.

Eniro lägger f n ner stora resurser på att komplettera de mängder av tilläggsuppgifter (det talas om att ca 1.5 miljoner abonnenter berörs) som försvann i samband med att man sade avtalet med Teleadress. Eniro råkade f ö ut för ett annat blåsväder efter att ha blivit anklagade för en alltför intensiv jakt på annonsörer - och för att ha tagit mer betalt än vad prislistorna anger.

Men det finns också glädjeämnen för Eniro. Dess mobiltjänst för sökning i telefonkatalogerna används allt mer: i augusti hade man tre gånger så många sökningar som i maj, nämligen 79.000 st. 60 % rörde privatpersonssökningar, 27 % företag och 13 % kartor. Därtill ökade onlineintäkterna totalt sett under det andra kvartalet med 13 % jämfört med 2003.

(CS 6/8, 8/8, 20/8 2004, Dagens Media 26/7, 10/8 2004, DN 3/8, 5/8, 1/9, 7/9 2004, Telekom idag 2/9 2004, Ny Teknik 8/9 2004)

2.2 Legalt

Bibliotekslagen på väg att ändras. Regeringen föreslår i budgetpropositionen att bibliotekslagen (1996:1596) ska få en ny lydelse som ska träda i kraft den 1 januari 2005. Så här är den föreslagna nya lydelsen (7 a §): "Bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet skall sam-

verka. Kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna." Bakgrunden är bland annat "användningen av ny informationsteknologi, som kan främjas av att skilda bibliotek arbetar gemensamt. ... Samordnande insatser skulle kunna bidra till en bättre tillgång för medborgarna och en mer rationell användning av det allmännas resurser."

Vidare sägs att "den närmare utformningen av dessa planer lämnas åt kommuner och landsting att själva besluta om." samt att "De föreslagna bestämmelserna bedöms inte medföra några nämnvärda kostnadsökningar." Vad gäller förslagen om att den samverkan mellan folk- och forskningsbibliotek som i dag drivs av Statens kulturråd och KB (organiserat i form av det Nationella bibliotekssamrådet, Nabis) skall utvecklas sägs att "Vad gäller detta förslag är det för närvarande inte aktuellt med någon åtgärd."

(Biblioteksförbundet 20/9 2004)

Blandade synpunkter på förslaget till uppmjukning av PUL. Remissvaren på förslaget om lättnader i personuppgiftslagen är såväl positiva som negativa. Förslaget innebär bl a att personuppgifter som inte är strukturerade i register eller databaser ska undantas från de flesta av PULs hanteringsregler. Text ska den som skriver löpande text på Internet bara behöva se till att någon inte förtalas, förföljs eller skandaliseras.

IT-företagen välkomnar förslaget, bl a eftersom det är anpassat till EUs dataskyddsdirektiv. Advokatsamfundet pekar på risken för rättsosäkerhet. Juridicum vid Stockholms universitet anser att förslaget innebär en återgång till det synsätt som präglade den gamla datalagen. Datainspektionen anser att den nya regleringen kommer att tvinga enskilda individer till svåra bedömningar och befarar merarbete för egen del med att reda ut oklarheter.

(CS 8/9 2004, Ny teknik 15/9 2004, Mail-IT 16/9 2004)

Bodil-fallet vidare till Europadomstolen Som tidigare berättats fann Hovrätten i Jönköping, efter att ha konsulterat EG-domsolen, att konfirmandläraren brutit mot anmälningsskyldigheten och förbudet mot behandling av känsliga personuppgifter. I detta fall gick yttrandefriheten inte före den personliga integriteten. Handlingen ansågs dock så ringa att hon slapp straff. Men Bodil Lindqvist har nu gått vidare till Europadomstolen för att bli rentvådd. Hon hävdar att domen strider mot två artiklar i Europakonventionen. (DN 5/7 2004, Online- och webbnyheter 2004:3)

Nya redovisningskrav i USA påverkar även svenska företag. Den nya reglerna i USA för redovisning och uppföljning, Sarabanes-Oxley, gör att ny svensk lagstiftning pga EU-direktiv inspirerade av Sarabanes-Oxley är på gång. Det kommer att skapa mycket jobb för IT-konsulter inom affärssystem, lagring och processhantering. (CS 1/9, 13/9 2004)

2.3 Staten och IT, IT-organ

Statens IT-engagemang ifrågasätts. "Det går för långsamt". Så kan man sammanfatta den allt starkare kritiken mot såväl arbetet inom den av Christer Sturmark ledda IT-strategigruppen (fast nu har man i alla fall bildat en femte arbetsgrupp: IT och kultur) som inom 24-timmarsdelegationen och Enämnden. Till och med 24-timmarsdelegationens ordförande Eva Fernvall Markstedt har uttryckt frustration över att det går så långsamt och pekar på en av orsakerna: den svenska decentraliserade förvaltningsmodellen. Computer Sweden talar till och med om en spricka mellan henne och Gunnar Lund, ansvarig minister. Gunnar Lund menar dock att man "styr med fast hand" men tillägger att "Men kanske skulle vi gå ett snäpp vidare och verkligen skriva myndigheterna på näsan vad de ska göra." (Sydsvenskan 23/8, CS 13/8, 25/8, 10/9, 13/9, 15/9, 17/9, 20/9 2004)

Statliga rapporter bör bli sökbara i fulltext på nätet. Det föreslår Statens kvalitets- och kompetensråd, som också menar att myndigheterna bör samordna publiceringen av rapporter så att de går att söka

efter ämne och inte bara efter producerande myndighet. Visserligen kommer sådana möjligheter att realiseras när systemet med elektroniska pliktexemplar till KB är igång - men rådet vill ha en lösning snabbare än så. (CS 25/8 2004)

Statskontoret har genomfört förstudie om standardmeddelanden. Syftet med standardmeddelanden är att förenkla informationsutbytet mellan myndigheter. Förstudierapporten kartlägger behoven och belyser de organisatoriska, juridiska och tekniska förutsättningarna för att stegvis införa ett koncept för standardmeddelanden. (CS 15/9 2004, Statskontoret 2004:22, 2004-09-07)

Vinnova satsar 20 miljoner kr på "nya innovativa" offentliga e-tjänster. I ett första steg utses 15 projekt. Bland dessa väljs 4-8 projekt ut för genomförande, med start våren 2005. (Mail-IT 2004:26)

Svenska IT-institutet Siti tar över Interaktiva institutet. För närvarande finns det drygt 20 forskningsinstitut i Sverige. Enligt en statlig utredning bör det finnas bara fyra. Interaktiva institutet anser att det inom IT-området, där det nu finns fyra, bara bör finnas ett enda. Efter att Sics, Sankta Anna i Linköping och Victorinstitutet i Göteborg gått upp i Siti ska Interaktiva institutet följa efter (senast till årsskiftet). Interaktiva institutet, som finansieras av en stiftelse, omsätter ca 100 miljoner kr per år, varav 20 miljoner kr är pengar från stiftelsen och det övriga från projekt. Avsikten är nu att Siti ska äga 60 % och stiftelsen resten. Siti kommer att ha en årsbudget på ca 180 miljoner kr, varav knappt 40 är statlig finansiering. "Det är för lite, det måste vara 60 miljoner kr!", säger nye vd:n Staffan Truvé. (CS 27/8 2004, Ny teknik 25/8, 8/9 2004)

NEA (Nätverket för Elektroniska Affärer) efterträder GEA. Nu har näringslivet tagit över efter nedlagda GEA, Gemenskapen för Elektroniska Affärer. Den 17/6 bildades NEA, som är en förening för alla som är intresserade av att förenkla elektronisk handel och elektroniska affärer. Ett av NEAs arbetsområden är standarder, där man redan har tagit initiativ till en svensk intressegrupp för ebXML-frågor. (nea.nu)

2.4 Användning

2003 års forskningsbiblioteksstatistik: Tryckta tidskrifter ersätts av elektroniska; e-böcker växer explosionsartat. Mer än hälften (65 procent) av periodikasamlingarna på forskningsbiblioteken är nu elektroniska. Antalet titlar av seriella publikationer i elektronisk form har ökat med ca 30.000 jämfört med förra året, medan antalet titlar i tryckt form har minskat med ungefär lika många. Drygt 264.000 e-böcker finns tillgängliga för forskningsbibliotekens användare. Det är många fler än vid förra årets slut. 9.8 miljoner lån expedierades.

Ökningen har under den senaste tioårsperioden varit dramatisk och visar inte några tecken på att mattas av. Ca 4 miljoner fulltextdokument laddades ner från fulltextdatabaser, ca 5 miljoner fulltextartiklar ur seriella publikationer och ca 80.000 e-böcker. (Anm: Siffran är i realiteten högre eftersom inte alla leverantörer redovisar användningen). 107.000 personer deltog i bibliotekens undervisning i informationssökning mm, vilket är nästan var femte förväntad användare. Sammanlagt erbjöd biblioteken 20.300 lärarledda lektionstimmar. Till detta kommer självstudiekurser vid bibliotekens webbplatser.

(Saxat ur KBs sammanfattning, aug. 2004)

Svenska e-böcker börjar ta fart - ökar med 40 % i år. Så lyder i alla fall prognosen från Fabian Fischer på förlaget eLib vad gäller antalet nedladdningar. eLib är delägt av Natur och Kultur, Piratförlaget och Adlibris och numera i princip är ensam spelare vad gäller e-boksutgivning i Sverige. Antalet nedladdningar 2003 var 50.000, vilket är en rejäl ökning jämfört med 2002 då antalet var 20.000. Av detta stod köp för 10 % och bibliotekslån för 90 % (vilket är mycket lite jämfört med den totala utlåningen; enligt Fischer kanske 2 % av folkbibliotekens totala utlåning i somras). 92 bibliotek är idag anslutna till eLibs server för nedladdning. Antalet svenska titlar som e-böcker är idag 5-600 st. (DN 9/7 2004, Ny Teknik 1/9 2004)

Internetanvändningen i Sverige kartlagd: 65 % har tillgång till Internet, 40 % har bredband.

World Internet Institutes nya rapport "Internet och svenskarna 2003" uppger bl a att 2003 hade 65 % av svenskarna tillgång till Internet i hemmet (2002 var andelen 56 %), vilket innebär att 3 miljoner svenskar är utan tillgång. Skillnaden mellan män och kvinnor har minskat. Större andel tjänstemän än arbetare har Internet - men till antalet är arbetarna fler. (LO-rapporten "Ett IT-samhälle för alla?" anger att 61 % av LO-medlemmarna använder Internet 2003; 1998 var andelen 19 %). Det existerar en "digital klyfta" mellan olika grupper: bland de välutbildade och välbeställda har 90 % tillgång till Internet - men bara 25-30 % bland de med lägst utbildning och inkomst.

Men tillgång är inte lika med användning. 8 % av svenskarna har tillgång till men använder inte Internet, 10 % använder sällan, 22 % använder någon eller några gånger i veckan, 24 % dagligen. 23 % av svenskarna, eller 40 % av Internetanvändarna, har bredband. De med bredband använder Internet tre gånger som mycket som de som använder modem. Internetanvändningen i hemmet är i genomsnitt 4. timmar per vecka - vilket är lågt internationellt sett (Singapore ligger först med 8.3 timmar. Andra exempel är Tyskland 7.9, USA 6.8, Chile 6.2, Italien 6.1, Kina 4.9, Japan 3.9). (En undersökning som Telia gjort visar att 14 % av svenskarna använder webben 10 timmar per vecka och 11 % mer än 24 timmar).

Var tredje Internetanvändare e-handlar; en tredubbling har skett under de senaste åren. Svenska webbplatser dominerar användningen men 63 % nyttjar i alla fall ibland utländska webbplatser (en internationellt sett mycket hög andel). Men på frågan vilket medium som är det viktigaste informations- och kunskapsmediet svarar de flesta TV medan Internet kommer på sista plats. Internet är alltså för de flesta ett komplement till andra medier.

(www.worldinternetinstitute.org 23/8 2004, CS 27/8, 3/9, 20/9 2004, Telekom idag 30/8 2004)

2.5 Nätannonser, nätmedier

IRM om Internet: Sökord ökade 212 %, annonser ökade 25 %, kataloger backade 10 %.

Siffroran avser marknadsföring på Internet 2:a kvartalet. IRM redovisar inga omsättningssiffror. (Dagens Media 26/8 2004)

Allt fler nätannonserar. Antalet annonskampanjer på svenska webbplatser har ökat med 40 % på ett år, antalet annonser med 60 % och antalet annonsörer med 29 %. Flest annonsköpare har e-handlarna. Sedan kommer resebyråer, nyheter, företagstjänster, teleoperatörer, bostads- och datorwebbplatser. Allt enligt Nilesen/NetRatings. (Telekom idag 26/8 2004)

Internet allt populärare hos mediebyråerna. Under perioden januari-juli köpte mediebyråerna Internetreklam mm för 123 miljoner kr. Det innebär en ökning med 70 % jämfört med 2003. (Dagens Media 17/9 2004)

Kriget om eftertextannonser på webben sprids till trycket när Blocket blir tidning. När DN, SvD, GP, TV4 och Expressen i juni startade webbplatsen Koll hårdnade klimatet ytterligare på marknaden för eftertextannonser. Där fanns ju redan konkurrenter som i första hand Eniro (som i våras köpte Gula Tidningen - som numera på webben är ekvivalent med Eniro Köp & Sälj) och Aftonbladet (med Blocket, köpt i slutet av 2003). Nu har Blocket börjat utges som lokal papperstidning och säljs tillsammans med Aftonbladet i olika delar av landet. (*Vem sade att vi var på väg mot det papperslösa samhället?* /LK) (Dagens Media 25/8, 17/9, 20/9 2004, Resumé 20/9 2004)

Aftonbladet leder stort bland medier på nätet. Antal unika webbläsare i augusti var för Aftonbladet 5.6 miljoner (ökning med 33 % jämfört med augusti 2003), Expressen.se 2.3 miljoner (41 %), DN.se 1.4 miljoner (15 %), TV4.se 1.4 miljoner (15 %), SVT.se 1.2 miljoner (38 %), GP.se 1.1 miljoner (23 %), DI.se 641.000 (6 %), SvD.se 546.000 (36 %), Sydsvenskan.se 281.000 (61 %), Privataffärer.se 166.000 (19 %), Hd.se 166.000 (78 %) och för Nyteknik.se 137.000 (53 %). För andra typer av webb-

platser gällde att MSN.se var störst med 6.8 miljoner unika webbläsare (ökning 53 %) och därefter följde Passagen.se 3.3 miljoner (18 %), Eniro.se 3.1 miljoner (40 %), Spray.se 2.5 miljoner (8 %), Lunarstorm.se 2.3 miljoner (25 %), Gulasidorna.se 1.4 miljoner (2 %), Telia startsidan 1.3 miljoner (12 %), Hemnet.se 971.000 (23 %), Tradera.com 812.000 (-), Pricerunner.se 799.000 (-) och Hitta.se 702.000 (-). (Dagens Media 8/9 2004)

Nypremiär för en lyckosam Dagens Industri på nätet; satsar på prenumeranterna. Med en mycket god annonsförsäljning i ryggen (det lutar åt 40 miljoner kr för helåret 2004) har DI.se haft premiär för en ny version av sin webbplats. Visserligen är en hel del fortfarande gratis på webbplatsen, t ex DI:s förstasida, men prenumeranterna får betydligt mer. Ett exempel är att de redan kl 22.00 kan läsa innehållet i morgondagens DI i textform. Efter kl 3.00 kan de också nå den i PDF, med exakt samma innehåll och utseende som den tryckta tidningen. Icke-prenumeranter kan dock köpa "lösnummer" för 20 kr (kontokort eller debitering via mobiltelefonräkning). (DI 6/9 2004, Dagens Media 30/8, 5/9 2004)

2.6 Diverse

Chris Sherman & Danny Sullivan leder konferens i Stockholm om sökmotormarknadsföring. Den ambulerande konferensen och mässan Search Engine Strategies 2004 är i Stockholm 27-28/10. Den leds av SearchEngineWatch.coms sökmotorgurus Chris Sherman och Danny Sullivan. I sessionen "Search Marketing i Scandinavia" medverkar bl a Eniros portalansvarige Nicklas Koski. Bland de 6 utställarna finns DoubleClick, Google och Overture. (www.jupiterevents.com/sew/sweden04)

Projekt Runeberg firar sin 200.000:e sida. Projekt Runeberg digitaliserar med hjälp av frivilligt arbete äldre, icke upphovsrättsligt skyddade, nordiska böcker. Dessa görs gratis tillgängliga på nätet. Projektet startades 1992 av några studenter vid Linköpings universitet och nu har man hunnit till sin 200.000:e boksida. De första årens skrevs texterna in på tangentbord men numera skannas boksidorna in för att senare, i mån av tid, också omvandlas till text. Webbplatsen har 200.000 unika besökare per månad. (runeberg.org) (CS 27/8 2004, Runeberg 22/6 2004)

Spray köper Tiscalis svenska verksamhet för 120 miljoner kr. Tiscali är en Italiensk bredbandsoperatör. Affären gör Spray till Sveriges tredje största Internetoperatör och stärker dess chans till långsiktig överlevnad bland de tre-fyra som det på sikt sägs finnas plats för i Sverige. Agent25 ägs av Spray. Spray ägs sedan några år av Lycos Europe. (DN 31/8 2004, LK)

Pricerunner har sålts till Valueclick för 230 miljoner kr. Nasdaqnoterade Valueclick (värderat till 5 miljarder kr och 1 miljard kr i kassan) har köpt prisjämförelsetjänsten Pricerunner.com, som idag är ledande inom området i Sverige och UK. Pricerunners webbplats har 2 miljoner användare per månad och senaste halvårets omsättning var 27 miljoner kr. Man är en av Googles största kunder i Europa. I Sverige omsattes verksamhetsåret 2002-2003 12 miljoner kr. Prisjämförelser är ett av de snabbast växande områdena på nätet, men konkurrensen hårdnar. T ex köpte Yahoo! tidigare i år konkurrenten Kelkoo. (Dagens Media 4/8 2004, DI 5/8 2004, ValueClick 10/8 2004)

Detta material är i helhet och dess delar skyddat av upphovsrätt. Vidaredistribution, mångfaldigande eller återpublicering kräver skriftligt tillstånd från Svensk förening för informationsspecialister, Box 55580, 102 04 Stockholm. Telefon 08- 678 23 20, Fax 08-678 23 01, E-post kansliet@tls.se